بازار سهام

رشد ۸۸ درصدی ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی

داده‌های آماری مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد؛ ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی در پایان شهریور امسال از مرز ۱۷ همت عبور کرده است. طبق داده‌های آماری مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار، ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی بازار سهام در پایان شهریور امسال به ۱۷ هزار و ۶۱ میلیارد تومان رسید. رشد ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی در شهریور ناشی از روند صعودی بازار و مازاد خرید نسبت به فروش بوده است. داده‌های آماری این گزارش نشان می‌دهد: ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی در شهریور پارسال حدود ۹ همت بود. آمارها گویای این واقعیت است که ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی با رشد ۸۸ درصدی در شهریور امسال نسبت به شهریور پارسال همراه بوده است. همچنین، ارزش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی بازار سهام در شهریور امسال در مقایسه با مرداد نیز با رشد ۲ درصدی همراه بوده است. این گزارش حاکی است: در بهمن سال گذشته، شرکت «صنایع عمران اسپندار» با تغییر نام از «شرکت سرمایه‌گذاری سیمان اسپندار» و تغییر اعضای هیات‌مدیره، در زمره اشخاص خارجی قرار گرفت؛ با توجه به اینکه شخص مزبور سهام‌دار عمده نماد ساربیل است و دارایی آن در این نماد در شهریور ۱۴۰۴ بیش از ۷.۲ همت است، تغییر شخصیت آن به شخصیت خارجی، افزایش دارایی سرمایه‌گذاران خارجی نسبت به شهریور سال گذشته را به دنبال داشته است. گزارش مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار، نشان می‌دهد؛ ارزش خرید سرمایه‌گذاران خارجی در طول شهریور امسال معادل یک هزار و ۴۶۹ میلیارد تومان بوده است. طبق این گزارش عمده خریدها متعلق به سرمایه‌گذارانی از کشورهای جزایر کیمن، افغانستان و عراق بوده است.

چرا قوانین عرضه نفت در بورس انرژی روی زمین مانده است؟

باشگاه خبرنگاران | بررسی اسناد بالادستی نشان می‌دهد علی رغم وجود قوانین متعدد و الزام‌آور برای عرضه حامل‌های انرژی در بورس انرژی، نهادهای مربوط تاکنون تمایل چندانی به استفاده از این ظرفیت رقابتی نشان نداده‌اند و بخش عمده‌ای از معاملات نفت همچنان خارج از بورس انرژی انجام می‌شود. آمارها نشان می‌دهد، شکاف عمیقی بین آنچه قانون مقرر کرده و آنچه در عمل اتفاق می‌افتد، برای عرضه نفت خام و فرآورده‌های نفتی در بورس انرژی وجود دارد. مستندات موجود نشان می‌دهد قوانین متعددی بر عرضه انرژی در بورس انرژی تأکید دارند. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بر «کشف قیمت واقعی حامل‌های انرژی در فضای شفاف و رقابتی» و «ایجاد تنوع در روش‌های فروش صادراتی» تأکید دارد. قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت نیز به صراحت این نهاد را مکلف به «ایجاد سازوکارهای لازم برای گسترش عرضه نفت خام، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی از طریق بورس» کرده است. اما تاکنون اقدام مهمی در این باره انجام نشده است. به نظر می‌رسد حل این معضل بیش از تصویب قانون جدید، نیازمند عزم جدی و اراده سیاسی برای اجرای قوانین موجود است. تا زمانی که این اراده شکل نگیرد، به نظر می‌رسد قوانین متعدد مرتبط با بورس انرژی در حد نوشته‌هایی روی کاغذ باقی بمانند. اگرچه برخی فرآورده‌ها مانند میعانات گازی و بنزین در بورس انرژی عرضه می‌شوند، اما نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های اصلی پالایشگاهی عمدتا خارج از بورس و به صورت دستوری قیمت‌گذاری و فروخته می‌شوند. همچنین، علی رغم وجود زیرساخت‌های فنی، ظرفیت‌های صادراتی بورس انرژی و بازار بین‌الملل آن به اندازه کافی مورد استفاده قرار نگرفته است. وضعیت فعلی از یک طرف منجر به عدم شفافیت در معاملات است و از طرف دیگر مانع کشف واقعی قیمت‌ها شده است چرا که قیمت‌ها بر اساس عرضه و تقاضا انجام نمی‌شود. گفتنی است، در صورت تداوم رویه فعلی دستیابی به هدف برنامه هفتم که نقشه راه توسعه کشور است به سختی قابل حصول خواهد بود.

آغاز واریز مرحله دوم سود سهام عدالت

سپرده‌گذاری مرکزی | محمد باغستانی افزود: پیرو مصوبه شورای عالی بورس و اوراق بهادار، مرحله دوم سود سهام عدالت مربوط به عملکرد سال مالی ۱۴۰۲ شرکت‌های سرمایه‌پذیر و همچنین برای دومین بار منافع حاصل از سود سهام عدالت مربوط به سنوات اخیر به حساب بیش از ۴۴ میلیون و ۷۹ هزار سهامدار واریز می‌شود. او با اشاره به اینکه ۱۹ بانک مسوولیت واریز این مرحله از سود سهام عدالت را بر عهده دارند، گفت: امیدواریم با همکاری شبکه بانکی بتوانیم ظرف ۴۸ ساعت آینده، کل فرآیند توزیع سود را انجام دهیم. مدیرعامل سپرده‌گذاری مرکزی بیان کرد: دارندگان سبد سهام عدالت ۴۵۲ هزار تومانی مبلغ ۷۴۷ هزار تومان، ۴۹۲ هزار تومان مبلغ ۸۱۴ هزار تومان، ۵۳۲ هزار تومانی مبلغ ۸۸۱ هزار تومان و سبد سهام یک میلیون تومانی مبلغ یک میلیون و ۶۵۰ هزار تومان سود دریافت خواهند کرد. باغستانی اضافه کرد: در این مرحله، سود یک میلیون و ۵۰ هزار متوفی مشمول سهام عدالت بین چهار میلیون و ۲۹۰ هزار ورثه آنها توزیع می‌شود. او در ادامه گفت: با هدف افزایش اطلاع‌رسانی به مشمولان سهام عدالت، به‌جز از پیامک بانک‌های عامل، پیام‌های شخصی واریز سود سهام عدالت از طریق چهار پیام‌رسان داخلی بله، روبیکا، سروش پلاس و ای گپ برای مشمولان ارسال خواهد شد تا سهامداران از مبلغ سود خود آگاه شوند. این گزارش حاکی است: مرحله نخست پرداخت سود سهام عدالت سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۴۰۲ اواخر سال گذشته برای بیش از ۴۴ میلیون سهامدار انجام شد.

«تعادل» بررسی می‌کند

تغییر روند بازار سهام

شاخص‌های بازار سهام در آخرین روز کاری هفته تغییر مسیر دادند و در این روز شاهد سرخ پوش شدن شاخص‌های بازار بودیم. دلایل مختلفی می‌توان برای این روند داشت اما برخی از کارشناسان عقیده دارند که شاید این روند ناشی از استراحت است و احتمالا در هفته پیش رو شاخص دوباره بتواند چند روز سبزی را پشت سر بگذارد.

این موضوع در حالی است که تنش اخبار سیاسی در بالاترین حد خود قرار دارد و بازارهای مالی دیگر همانند بازار طلا، سکه و دلار پس از یک استراحت روند نوسانی و در نهایت روند صعودی را پیش گرفته‌اند. این روند صعودی را می‌توان ناشی از ترس بازار از اخبار سیاسی و تنش‌ها دانست.

در اصل بازارهای موازی بازار سهام به واسطه تنش‌های موجود و ترس، روند صعودی خود را آغاز کرده‌اند و به گفته تحلیلگران این روند فعلا به صورت نوسانی پایدار خواهد بود و پس از آن باید صبور بود و دید چه آینده‌ای در انتظار کشور است.

حدود یک هفته بازار سهام مثبت بود اما این مثبت بودن باعث نشده که نقدینگی از بازار خارج نشود و در این مدت شاهد آن بودیم که نقدینگی از دایره معاملات خارج شده بود. از روز شنبه هفته جاری تا به امروز نقدینگی به روش‌های مختلف از بازار سهام خارج شد و روز چهارشنبه نیز این خروج از بازار به‌شدت تقویت شد. همچنین طی سه روز معاملاتی اخیر شاهد آن بودیم که صندوق‌های درآمد ثابت نیز با پدیده خروج نقدینگی روبه رو هستند که این موضوع خبر از بی‌اعتمادی سهامداران در بازار می‌دهد. در اصل سهامداران نسبت به کلیت بازار سهام بی‌اعتمادند و همین مساله باعث شده که در این روزهای مثبت نیز نقدینگی از بازار سهام خارج شود.

اعتماد مهم‌ترین رکن سرمایه‌گذاری در بازار سهام به حساب می‌آید و طی چندین ماه گذشته این رکن در بازار سرمایه به خطر افتاده و به همین واسطه شاهد آن هستیم که سرمایه‌گذاری در بورس با مخاطرات بسیار زیادی همراه است. در حال حاضر یکی از عواملی که بازار در تنش‌ها رنگ سرخ بسیاری به خود می‌بیند و رنگی با سرعت از دایره معاملات خارج می‌شود همین موضوع اعتماد است. اگر اعتماد به عنوان مهم‌ترین رکن در بازار حضور داشت شاید در چنین مواردی نقدینگی با سرعت کمتری از دایره معاملات خارج می‌شد و به نوعی بازار شرایط بهتری را تجربه می‌کرد.

میثم کریمی، کارشناس بازار سرمایه به بورس نیوز در خصوص روند بازار روز چهارشنبه و علت سرخ پوشی آن گفت: «شاخص کل روز چهارشنبه به محدوده ۲ میلیون و ۷۳۰ هزار واحد رسید، اما اخبار منتشر شده در حوزه سیاسی و برخی نگرانی‌های بازار موجب شد که روند رشد شاخص متوقف شود. امیدواریم که اتفاقات پیش رو تأثیر مثبتی بر اقتصاد کشور و عملکرد شرکت‌ها داشته باشد و سهامداران بتوانند از این فرصت‌ها استفاده کنند. هر چه بازار سرمایه شاداب‌تر باشد و منابع بیشتری به آن وارد شود، اثر آن بر شاخص‌های اقتصادی نیز ملموس‌تر خواهد بود.

به نظر می‌رسد بازار در محدوده ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تا ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار واحد فعلا نوسان خواهد داشت و بعید است شاخص بیش از این کاهش پیدا کند، زیرا بسیاری از سهم‌ها به محدوده‌ای رسیده‌اند که فاصله زیادی با ارزش واقعی شرکت‌ها دارند. در صنایع مختلف از جمله پالایشی، پتروشیمی و بانکداری، ارزش بازار شرکت‌ها در برخی موارد بسیار پایین‌تر از ارزش واقعی آنها است. این موضوع نشان می‌دهد که بسیاری از سهم‌ها هم‌اکنون در کف قیمتی خود قرار دارند و ریسک کاهش بیشتر شاخص محدود است. تا زمانی که شاخص در یک محدوده متعادل و پیش‌بینی پذیر قرار نداشته باشد و بازار در بلاتکلیفی به سر ببرد، نمی‌توان انتظار رشد شارپ داشت. شنیده‌ها حاکی از آن است که بازار دوم توافقی برای شرکت‌های صادراتی راه‌اندازی خواهد شد و دلار در محدوده ۹۰ تا ۱۰۰ هزار تومان کشف قیمت خواهد شد. این موضوع خبر بسیار خوبی برای شرکت‌های صادراتی و پتروشیمی است و می‌تواند به عنوان یک محرک قوی رشد بازار عمل کند.»

بازار از دریچه معاملات

در آخرین روز معاملاتی هفته یعنی چهارشنبه شاخص کل بورس تهران بر خلاف پیش بینی‌ها رخت سرخ بر تن کرد و شرایط خوبی را تجربه نکرد. بر همین اساس شاخص کل بورس تهران با کاهش ۶ هزار و ۶۹۳ واحدی معادل ۰،۲۴ درصدی نسبت به معاملات روز گذشته مواجه شد و در پایان معاملات روی تراز ۲ میلیون و ۷۲۸ هزار واحدی ایستاد. همچنین شاخص کل هم وزن نیز ۵ هزار و ۱۶۵ واحد معادل ۰،۶۴ واحد نسبت به معاملات روز سه شنبه کاهش داشت و در نهایت روی عدد ۸۰۳ هزار و ۸۱ واحدی ایستاد. در سوی دیگر معاملات نیز شاخص کل فرابورس ۲۵ واحد کاهش داشت و به عدد ۲۴ هزار و ۴۹۶ واحدی رسید. از میان ۷۰۰ نماد بازار سرمایه در این روز ۱۴۳ نماد مثبت و ۴۸۸ نماد نیز منفی بودند. همچنین ۵۵ نماد معادل ۸ درصد از نمادها در صف خرید و ۲۲۸ نماد معادل ۳۲ درصد نمادها در صف فروش قرار داشتند.

ارزش کل بورس نسبت به روز قبل کمی کاهش یافت و در سقف کانال ۸.۱ هزار همت قرار گرفت. ارزش معاملات ۴۶.۶ همت بود که معاملات خرد سهمی ۱۳.۴ همت داشت. ارزش صف‌های خرید سهام ۲۰۵.۵ میلیارد تومان و صف‌های فروش ۱۴۱۸.۹ میلیارد تومان گزارش شد. همچنین حدود هزار میلیارد تومان پول حقیقی از بازار خارج شد؛ ۳۲۹.۵ میلیارد تومان از صندوق‌های سهامی و ۶۸۱.۵ میلیارد تومان از صندوق‌های درآمد ثابت خارج شد. بیشترین خروج پول حقیقی‌ها مربوط به چهار گروه شیمیایی، فرآورده‌های نفتی، فلزات اساسی و بانک‌ها با مجموع ۶۲۳.۲ میلیارد تومان بود. در معاملات ETFها، بیشترین ارزش معاملات به صندوق اهرمی اختصاص داشت؛ ارزش یونیت‌های آن ۱۴۰۰ میلیارد تومان بود و با رشد ۱۶ درصدی همراه شد.

طی روز چهارشنبه صنایع حفاری، فعالیت مهندسی، پیمانکاری صنعتی، تولید فلزات گرانبهای غیرآهن، خدمات رفاهی متنوع، ماشین‌آلات، کاشی و سرامیک، تولید کود و ترکیبات نیتروژن، فعالیت‌های مرتبط با اوراق بهادار، سایر مواد معدنی، لاستیک و پلاستیک، مخابرات و فرآورده‌های نفتی بیشترین بازده مثبت روز را تجربه کردند و در مقابل بیشترین بازده منفی روز برای صنایع خرده فروشی باستثنای وسایل نقلیه موتوری، سخت افزار و تجهیزات، بنادر و کشتیرانی، تجهیزات صنعتی، هتل و رستوران، نوشیدنی، بانک‌ها و موسسات اعتباری، چوب، قطعات خودرو، چاپ و نشر، سایر محصولات غذایی، نساجی، محصولات پاک کننده، لیزینگ، سیمان، آهک و گچ، محصولات کاغذی، نرم افزار و خدمات، خودرو، محصولات کشاورزی، انبوه‌سازی املاک و مستغلات و بیمه نیز بیشترین بازده منفی را ثبت کردند.

بورس در آستانه تصمیم بزرگ

در نخستین روزهای خزانی مهر، بازار سرمایه ایران رنگ سبز گرفت اما از آنجایی که با موجی از مسائل سیاسی و اقتصادی مواجه است روند صعود احتمالا با نوساناتی روبه‌رو خواهد شد. آنچه در ابتدا برای بورس تعیین کننده است سرنوشت نرخ دلار و تتر است که به مرز ۱۱۴ هزار تومان رسیده که محمدرضا فرزین رییس کل بانک مرکزی اعلام کرد که نرخ ارز رسمی تغییر نخواهد کرد و این موضوع تا حدودی بورس را با نوسان روبه‌رو کرد در حالی که برخی انتظار داشتند شاخص تا سطح زمان قبل از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه برود.

در این میان، تحلیل گران بازار دو دیدگاه متضاد را مطرح کرده‌اند. گروهی معتقدند فعال شدن مکانیسم ماشه، هرچند در ظاهر تهدیدآمیز است، اما می‌تواند بازار را از تعلیق خارج و با روشن شدن تکلیف، مسیر جدیدی برای رشد فراهم کند. در مقابل، گروهی دیگر بر پنج ریسک کلیدی تأکید دارند؛ افزایش احتمال جنگ، چالش‌های صادراتی، سرکوب نرخ ارز، کسری بودجه دولت و خروج سرمایه. این گروه معتقدند که فعال شدن ماشه، نه‌تنها فضای اقتصادی را تیره‌تر می‌کند، بلکه بازار سرمایه را در معرض فشارهای مضاعف قرار می‌دهد.

پویان مظفری معتقد است که در حال حاضر تمرکز بر بازار ارز توافقی مهم است؛ سازوکاری که به شرکت‌های کوچک اجازه می‌دهد ارز صادراتی خود را با نرخ توافقی عرضه کنند. نرخ این بازار اکنون در محدوده بالاتر از ارز نیمایی قرار دارد و انتظار می‌رود با فعال شدن مکانیسم ماشه، تقاضا برای این نرخ افزایش یابد. تحلیل‌ها نشان می‌دهند که بانک مرکزی به‌تدریج تقاضاهای ارزی را به این بازار هدایت خواهد کرد.

پویان مظفری کارشناس بورس در گفت‌وگو با بازار گفت: در چنین فضایی، بازار سرمایه بیش از هر زمان دیگری برای حفظ روند صعودی به معجزه نیاز دارد. ارزندگی سهام پابرجاست، اما فشارهای سیاسی و اقتصادی، مانع از شکوفایی آن شده‌اند. تجربه نشان داده که در بازه‌های میان‌مدت، بازار توانایی جبران دارد، اما این بار، حجم ریسک‌ها به‌قدری بالاست که حتی تحلیل گران محتاط نیز به تماشاگران بدل شده‌اند.

وی افزود: تمرکز بر بازار ارز توافقی مهم است؛ سازوکاری که به شرکت‌های کوچک اجازه می‌دهد ارز صادراتی خود را با نرخ توافقی عرضه کنند. نرخ این بازار اکنون در محدوده بالاتر از ارز نیمایی قرار دارد و انتظار می‌رود با فعال شدن مکانیسم ماشه، تقاضا برای این نرخ افزایش یابد. تحلیل‌ها نشان می‌دهند که بانک مرکزی به‌تدریج تقاضاهای ارزی را به این بازار هدایت خواهد کرد و حتی ممکن است ارز ترجیحی ۲۸۵۰۰ تومانی کنار گذاشته شود و نرخ نیمایی ۷۰ هزار تومانی جایگزین گردد.

مظفری تاکید کرد این تغییرات، اگر با عقلانیت اقتصادی همراه شوند، می‌توانند سرآغاز اصلاحات ارزی و کاهش رانت‌های پنهان باشند. اما اگر سیاست‌گذاری‌ها همچنان بر مدار فعلی ادامه یابند، بحران ارزی نیز به فهرست بحران‌های کشور افزوده خواهد شد.

در حال حاضر اگر قرار باشد بازار سرمایه با وجود مکانیسم ماشه حرکت کند، سه عامل می‌توانند نقش کلیدی ایفا کنند؛ بهبود گزارش‌های بنیادی شرکت‌ها، کاهش نرخ بهره، و منطقی شدن سیاست‌های ارزی. این سه‌گانه، در کنار اصلاحات ساختاری، می‌تواند زمینه‌ساز جهشی سریع و پایدار در بازار باشد.

آنچه اکنون پیش روی بازار موثر است، نه صرفا تحلیل و حدس، بلکه معاملات ارزی در تعامل با صادرکنندگان و واردکنندگان به دست آمده است. به همین دلیل بازار در آستانه یک تصمیم بزرگ ایستاده است؛ تصمیمی که می‌تواند مسیر آینده اقتصاد ایران را رقم بزند اما برای رسیدن به این نقطه، باید در حمایت از بورس به عقلانیت بازگشت.

شرط عبور از توفان‌های نوسانات هیجانی

فردین آقابزرگی کارشناس بازار سرمایه به بازار گفت: برای عبور از توفان‌های نوسانات هیجانی، بازار سرمایه نیازمند یک ستون فقرات قوی و ساختارمند است؛ سازوکاری که نه‌تنها در برابر شوک‌های سیاسی و اقتصادی تاب‌آوری داشته باشد، بلکه بتواند نقش تنظیم‌گر روانی و عملیاتی را در مواجهه با بحران‌ها ایفا کند.

این بازار باید از یک بستر واکنشی صرف، به نهادی پیش‌برنده و مقاوم تبدیل شود. نخستین گام در این مسیر، تقویت زیرساخت‌های تحلیل‌محور و شفافیت اطلاعاتی است. زمانی که سهامداران به داده‌های واقعی و گزارش‌های دقیق و قابل اتکا دسترسی داشته باشند، تصمیم‌گیری‌ها از فضای احساسی فاصله گرفته و به سمت منطق اقتصادی حرکت می‌کند.

به گفته فردین آقابزرگی نهادهای بازارگردان و صندوق‌های تثبیت باید در شرایط هیجانی کنونی با قدرت وارد عمل شوند. این نهادها می‌توانند با خرید و فروش هدفمند، از افت‌های غیرمنطقی جلوگیری کرده و تعادل را به تابلوهای معاملاتی بازگردانند. اما ایفای این نقش نیازمند منابع مالی کافی، اختیارات عملیاتی و هماهنگی با سیاست‌گذار است.

وی در مقطع کنونی توسعه ابزارهای پوشش ریسک و بازار مشتقه ضرورتی انکارناپذیر است، افزود: بازار سرمایه ایران هنوز در حوزه‌هایی مانند قراردادهای آتی، اختیار معامله و صندوق‌های تضمینی به بلوغ کامل نرسیده است. در شرایطی که ریسک‌های سیاسی و اقتصادی به سرعت شکل می‌گیرند، ضعف این ابزارها باعث می‌شود سرمایه‌گذاران تنها گزینه‌شان خروج از بازار باشد. اما توسعه این ابزارها نه‌تنها امکان مدیریت ریسک را فراهم می‌کند، بلکه به تثبیت رفتارهای معاملاتی و کاهش نوسانات کمک شایانی خواهد کرد.

آقابزرگی گفت: نهادهای بازارگردان و صندوق‌های تثبیت باید در شرایط هیجانی کنونی با قدرت وارد عمل شوند. این نهادها می‌توانند با خرید و فروش هدفمند، از افت‌های غیرمنطقی جلوگیری کرده و تعادل را به تابلوهای معاملاتی بازگردانند. اما ایفای این نقش نیازمند منابع مالی کافی، اختیارات عملیاتی و هماهنگی با سیاست‌گذار است. حضور منفعل یا محدود سازمان بورس، نه‌تنها کمکی نمی‌کند، بلکه به بی‌اعتمادی بیشتر دامن می‌زند.

او تاکید کرد: از سوی دیگر، اصلاح سیاست‌های ارزی و پولی در تعامل با بازار سرمایه، یکی از الزامات حیاتی است. نوسانات نرخ ارز و نرخ بهره، دو عامل کلیدی در شکل‌گیری رفتارهای هیجانی هستند. اگر سیاست‌گذار پولی و ارزی، بدون در نظر گرفتن اثرات تصمیمات خود بر بازار سرمایه عمل کند، نتیجه آن خروج سرمایه، افزایش فشار فروش و بی‌ثباتی خواهد بود. بازار سرمایه باید در طراحی سیاست‌های کلان، جایگاهی مشورتی و اجرایی داشته باشد تا بتواند نقش خود را در تنظیم انتظارات ایفا کند.

این کارشناس گفت: در حال حاضر بخش قابل توجهی از نوسانات هیجانی ناشی از ریسک سیستماتیک، و بخشی از رفتارهای غیرتحلیلی سرمایه‌گذاران خرد ناشی می‌شود. به‌طور قطع ارتقای سواد بورسی و فرهنگ‌سازی برای تصمیم‌گیری مبتنی بر تحلیل، می‌تواند رفتارهای جمعی را از واکنش‌های احساسی به کنش‌های منطقی تبدیل کند. اگر این مسیر به‌درستی طی شود، بازار سرمایه می‌تواند با ابزارهای تحلیلی، مالی، نهادی و آموزشی، نقش سپر روانی و ساختاری در برابر نوسانات را ایفا و از تبدیل هر خبر به یک شوک قیمتی جلوگیری کند. در چنین شرایطی، نه‌تنها بازار از هیجان فاصله می‌گیرد، بلکه به نقطه‌ای از بلوغ می‌رسد که در آن، سرمایه‌گذاری بلندمدت و پایدار جایگزین رفتارهای مقطعی و پرریسک خواهد شد. این همان نقطه‌ای است که بازار سرمایه می‌تواند به‌جای واکنش‌پذیری، نقش‌آفرینی کند.

رویداد

بورس می‌تواند مکانیسم ماشه را خنثی کند؟

صدای بورس | کمال خانزاده مدیرعامل کارگزاری پویش البرز ضمن اشاره به اظهارات وزیر اقتصاد مبنی بر امکان خنثی‌سازی یا کاهش اثرات مکانیزم ماشه تحریم‌ها از طریق بازار سرمایه، گفت: اگرچه بازار سرمایه از ظرفیت بالایی برای تامین مالی تولید و جذب سرمایه‌های خرد برخوردار است، اما نگرش بودجه‌ای دولت‌های متوالی به این بازار مانع بهره‌برداری مطلوب از آن شده است. وی افزود: تجربیات گذشته نشان می‌دهد که عرضه‌های سنگین دولتی از جمله صندوق‌های بانکی و پالایشگاهی برای تامین کسری بودجه، ضمن جمع‌آوری نقدینگی از بازار، موجب ریزش شاخص شده است. همچنین تغییرات ناگهانی در نرخ خوراک پتروشیمی‌ها، نرخ سود بانکی و عوارض صادراتی که مستقیما بر سودآوری شرکت‌ها تاثیرگذار بوده، همواره به نفع دولت و به زیان سهامداران عمل کرده است. خانزاده ادامه داد: در سال ۱۳۹۹ با وجود تبلیغات گسترده برای حضور مردم در بورس، بسیاری از سرمایه‌گذاران بخش عمده‌ای از دارایی خود را از دست دادند. کمبود شفافیت و بی‌ثباتی سیاست‌ها در بازار سرمایه به حدی است که این بازار از حالت پیش‌بین‌پذیر خارج شده و تحت تاثیر بخشنامه‌ها و اظهارنظرهای مقطعی مسوولان قرار دارد. وی گفت: با وجود تجربه دو دهه تحریم، به نظر می‌رسد درس‌های لازم از گذشته گرفته نشده و همواره منتظر ایجاد بحران برای انجام اقدامات لازم هستیم. در دوره جدید وزارت اقتصاد، علی‌رغم آگاهی از بازگشت تحریم‌ها و فعال شدن مکانیزم ماشه، اقدام پیشگیرانه‌ای در حوزه کنترل بازار ارز مشاهده نشد. در مدت ۱۰ تا ۱۵ روز گذشته، نرخ دلار از ۹۰ هزار تومان به ۱۱۳ هزار تومان افزایش یافته که رشد ۲۵ تا ۲۶ درصدی را نشان می‌دهد. مدیرعامل کارگزاری پویش البرز بیان کرد: برای مدیریت این شرایط، لازم بود اقداماتی مانند استفاده از سامانه‌های ارزی نیما و بازار متشکل، ایجاد مشوق برای ورود ارز صادراتی، توسعه پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه با کشورهای همسایه و اجرای حمایت‌های هدفمند از اقشار ضعیف در خصوص کالاهای اساسی و الکترونیکی انجام پذیرد. وی خاطرنشان کرد: همچنین وحدت رویه در تیم اقتصادی شامل بانک مرکزی و وزارت نفت برای تصمیم‌گیری سریع و جلوگیری از بخشنامه‌های ناگهانی و متناقض ضروری است. در شرایط کنونی که نرخ سود بدون ریسک به ۴۰ درصد رسیده، جذب سرمایه به بازار پرریسک سهام بعید به نظر می‌رسد. خانزاده تصریح کرد: کاهش نرخ سود بانکی به محدوده ۲۴-۲۵ درصد و جلوگیری از انتشار اوراق با نرخ بالای ۲۸ درصد ضروری است. همچنین توجه به تامین مالی شرکت‌ها که این روزها با نرخ ۴۳ درصد در بورس کالا صورت می‌گیرد، نیازمند تعدیل فوری است. وی اظهار داشت: تسهیل فرآیند پذیرش شرکت‌های دانش‌بنیان در بورس و بهبود حاشیه سود شرکتها از میانگین فعلی ۱۲-۱۳ درصد به سطح بلندمدت ۳۰-۴۰ درصد از دیگر الزامات اساسی است. کاهش شکاف نرخ نیما و بازار آزاد که به ۵۰ درصد رسیده و جلوگیری از انتقال یارانه پنهان به دلالان و واردکنندگان نیز باید در دستور کار قرار گیرد. مدیرعامل کارگزاری پویش البرز ادامه داد: حمایت از صادرات غیرنفتی، توسعه دیپلماسی اقتصادی فعال، تهاتر کالا و همکاری با کشورهای همسایه برای دور زدن تحریم‌ها از جمله راهکارهای موثر است. برای بودجه سال آینده نیز اصلاح ساختار بودجه، کاهش وابستگی به نفت و تدوین بودجه متعادل بر اساس درآمدهای واقعی ضروری به نظر می‌رسد. وی در پایان اشاره کرد: حمایت از فناوری‌های نوین، انرژی‌های تجدیدپذیر و شرکت‌های دانش‌بنیان به عنوان محورهای توسعه آینده اقتصادی کارساز خواهد بود.

احتمالات رشد بورس با تقویت انتظارات ارزی

پیمان شوریابی، این کارشناس بازار سرمایه افزود: با افزایش ارزش دلار نیمایی، حاشیه سود شرکت‌های وابسته به صادرات گسترش می‌یابد و این امر مستقیم بر ارزش بنیادی سهام آنها اثر مثبت خواهد گذاشت. علاوه بر این، اجرای «اسنپ‌بک» و افزایش انتظارات تورمی، سرمایه‌گذاران را به سمت دارایی‌های واقعی و مالی سوق داده و بورس به دلیل نقدشوندگی بالا و پتانسیل بازده سریع، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. این کارشناس بازار سرمایه ادامه داد: حضور پررنگ سرمایه‌های کوتاه‌مدت و تشکیل صف‌های خرید در نمادهای محبوب، جو روانی مثبتی ایجاد کرده و همین امر افراد بیشتری را برای ورود به بازار سهام و تزریق سرمایه ترغیب کرده است. همچنین بهبود انتظارات نسبت به تصویب بودجه سال آینده و اجرایی شدن مالیات بر سوداگری در دیگر بخش‌های اقتصاد، می‌تواند به عنوان یک عامل روانی دیگر در رشد بازار موثر باشد. شوریابی در ادامه با اشاره به اختلاف نرخ دلار آزاد و توافقی گفت: این شکاف به بالاترین سطح یک سال اخیر رسیده و می‌تواند پیامدهایی همچون افت صادرات، رشد واردات و فشار بر منابع ارزی کشور به همراه داشته باشد. این کارشناس بازار سرمایه ادامه داد: صنایع بزرگ که در سامانه ترجیحی موظف به عرضه ارز صادراتی هستند، در سال ۱۴۰۴ بیش از ۲۰ میلیارد دلار ارز به بازار ارایه خواهند کرد. با توجه به فاصله ۵۰ درصدی میان نرخ توافقی و نرخ آزاد، این وضعیت عملا به توزیع رانتی معادل ۱۰ میلیارد دلار در سال به نفع واسطه‌ها و دلالان منجر می‌شود. شوریابی افزود: این اختلاف اگرچه موجب انتقال بخشی از منابع ارزی به گروهی محدود خواهد شد، اما هم‌زمان می‌تواند برای صنایع صادرکننده حداقل ۱۰ میلیارد دلار سودآوری اضافی ایجاد کند. پیامد مستقیم این شرایط، رشد ارزش بازار سرمایه است که به گفته او، می‌تواند بین ۷۰ تا ۱۰۰ میلیارد دلار افزایش یابد. این کارشناس بازار سرمایه گفت: این روند اگرچه در کوتاه‌مدت به نفع سهامداران تمام می‌شود، اما بر پایه یک عدم تعادل ارزی شکل گرفته که آثار بلندمدت آن می‌تواند برای اقتصاد ایران چالش‌برانگیز باشد.